

PhDr. Simona Binková, CSc.
Středisko ibero-amerických studií FFUK

Posudek oponenta diplomové práce

Bc. Václav Žofka, *Česká imigrace do Chile po roce 1948: Tři případové studie*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Středisko ibero-amerických studií, Praha 2014, ved. práce prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc., 136 str. + příl.

Kolega Žofka pro svou diplomovou práci nezvolil jako hlavní přístup kompilační (i když je taky přítomen: v úvodních kapitolách věnovaných české emigraci do Latinské Ameriky, evropskému přistěhovalectví do Chile a české imigraci do Chile, celkem str. 26-60), ale upřednostnil původní výzkum, formou řízených rozhovorů, tedy jednu z metod orální historie. Na tento výzkum se vybavil i teoreticky. Tento způsob práce mu umožnily opakované pobyty v Chile, především pobyt na základě meziuniverzitních smluv, ale pak i následné kratší pobyty, během nichž ve výzkumu pokračoval. Hlavní předmět práce pak tvoří tři případové studie tří českých imigrantů (a jejich partnerů a rodin), v nichž zkoumá jejich životopisy před a po emigraci do Chile z Československa po únoru 1948, zkoumá jejich ekonomickou a sociální situaci v době příchodu do země a jejich další osudy, zvláště v souvislosti s proměnami politického ovzduší v Chile v 70. letech. Všimá si také jejich postupného ekonomického a společenského vzestupu a v závěru konstatuje, že většina československých imigrantů v Chile se svou pracovitostí dokázala vřadit mezi střední, dobře situovanou třídu.

V případové studii Milana Platovského vychází z jeho vydané autobiografie, další dva případy zkoumá na základě osobních rozhovorů s přímými nebo i nepřímými svědky (potomky), ale vycházel také z dochovaných písemných dokumentů.

Tato část (celkem str. 61-129) představuje hlavní a velmi původní přínos diplomantovy práce. Nebeze zbytku lze totéž prohlásit o snad až příliš rozsáhlé úvodní partii, která poněkud disproporčně sahá až k počátkům conquisty a kolonizace Latinské Ameriky a základní informace se opakují, respektive vracejí v pasáži věnované primárním zdrojům a sekundární literatuře (str. 20) a pak znovu v kapitole o české emigraci do LA (zvl. 27-28) a konkrétněji opět o Čechách v Chile (zvl. misionáři, str. 36). Žofku k zvolenému přístupu vedla snaha podat co nejpřesnější a vyčerpávající informace, ale čtenář má díky několikerým časovým návratům pocit zacyklenosti a těžce se pročítá k vlastnímu jádru práce. Redukovaný úvod by možná celou práci "provzdušnil" a neodsouval nejdůležitější, originální text až kamsi na druhou pozici.

Právě v této kompilační části se také vyskytují některé nepřesnosti:

- str. 15 – mezi etapami čs. emigrace figuruje až konec 30. let (předpokládám už předválečná emigrace), ekonomická emigrace 20. a průběhu 30. let bez významu?; emigrace po 22. srpnu 1968 – překlep, nebo domněnka, že 21.8 ještě nikdo emigrovat nestihl?
- str. 20, pozn. 31 – zrovna u Haenka snad pochybnosti nejsou, patřil k německojazyč. prostředí severních Čech (jasný případ českého Němce), spíš si ho přivlastňovala německá historiografie

jako Němce bez upřesnění zemského původu, v opačném extrému zase považován za Čecha díky zemskému původu a už se nezohledňoval mateřský jazyk a německé osídlení regionu – v obou případech jde spíš o různé interpretace téhož (či vědomou tendenčnost), nikoliv pochybnosti str. 26 – poslední fáze emigrace do LA po první sv. válce ??, jinde máte jiná členění (str. 15) str. 27 a pozn. 68 – 180 jezuitů z českého území v Am.: Opatrný neuvádí žádné číslo, Polišínský 140-180 (v horní cifře zahrnutý zřejmě i Filipíny a Mariany, což není Amerika); uvést 180 znamená interpretační posun; str. 27 a pozn. 70 – známe právě jen ty dva (viz Nicolette Mout: Kohout byl lékař, Kaplíř voják (slovo většinou je nepatřičné) str. 28, 2. odst.: zlomové období v 50. a 60. letech snad 19. stol. (nikoliv 18.) str. 29, pozn. 79 – kde je uvedeno, že Jan Nepomuk Kubiček odešel s manželkou?? str. 35-36 – Brazílie má pro Středoevropany i klimaticky přívětivé oblasti: jižní (především Rio Grande do Sul a Santa Catarina) – právě tam emigrace nejčastěji směřovala Čistě technický “šum” se objevil v sledu desetinného členění kapitol a podkapitol – zatímco v obsahu je vše v pořádku, v textu počínaje str. 63 a podkap. 6.1 [!, má být 5.1] došlo k posunu číslování, která sahá až k dvěma kap. 8 (str. 115 a 126). Naproti tomu je pozoruhodná poměrně značná jazyková čistota, drobnosti nepočítám, a pečlivost odkazů. Jen cestopisnou a memoárovou literaturu bych řadila k pramenům (primárním zdrojům), nikoliv do sekundární literatury (a pozor na správné psaní Hoffmeister).

Otázka k obhajobě: Ve snaze dovést dějiny emigrace z Československa až do doby po listopadu 1989 – vím, že je nesnadné registrovat všechny případy, zvláště těch, kdo nebyli evidováni jako uprchlíci (OSN) – viz str. 30, ale nevedly ZÚ komunistické éry (resp. MV ČSR) evidenci legálních vystěhovalců, udělování vystěhovaleckých pasů? Doba od 60. let do pádu železné opony byla např. bohatá na sňatky Češek s cizinci, včetně LA (asi nejpočetnější na Kubě, ale také Kolumbie, Mexiko i Chile (absolventka historie FFUK paní Dagmar Šrýtrová). Nejde o statistiky, ale alespoň upozornit na tento fenomén.

Tyto detaily uvádím jen jako upozornění na rizika někdy zbytečně velkých historických syntéz a na obtížné ověřování všech převzatých jednotlivin. Prostor by měl patřit hlavně vlastnímu výzkumu, který v Žofkově případě přináší cenné výsledky. V tom je jeho diplomová práce mimořádná, splňuje všechny nároky a doporučuji ji k obhajobě s návrhem ohodnocení výborně.

V Praze, 9.9.2014